

[Udenrigsministeren.]

ikke, vi med sikkerhed kan drage nogle slutninger på grundlag af det første år, heller ikke på grundlag af det første halvår af 1963 sammenlignet med første halvår af 1962. Ekstraordinære forhold har gjort sig gældende både for hele året og for den sidste periode, således at man efter min opfattelse stadig må stille sig afventende over for udviklingen, før man kan vurdere, hvad den kommer til at indebære.

Jeg nævner i forbifarten, at vi samtidig på andre landbrugsvarer har haft en stigende eksport til fællesmarkedet, således at vi kan glæde os over, at vor samlede landbrugs-eksport til fællesmarkedet regnet i kroner og øre har været stigende. Det er klart, at det drejer sig om netop de varer, om hvilke der nu forhandles inden for fællesmarkedet om etablering af markedsordninger. Hvis man når til enighed om disse markedsordninger, må man nok regne med, at de vil kunne træde i kraft fra 1. april næste år, og dermed rejser sig nye spørgsmål om, hvorledes eksportmulighederne bliver for vore mejeriprodukter og vort kød og kvæg.

De ærede ordførere har bedt mig give en redegørelse for behandlingen af apartheid- og Sydafrikaproblemet i FN, og det ønske skal jeg gerne imødekomme.

Udgangspunktet for min redegørelse er den beslutning, de nordiske udenrigsministre tog på deres møde den 5.-6. september, det ordinære ministermøde, som afholdes forud for FN's generalforsamlinger, og hvor vi gennemdrøfter de problemer, som kommer til behandling på generalforsamlingen. Ved dette møde havde jeg lejlighed til at fremføre nogle synspunkter om, hvorledes man skulle eller kunne se på apartheid-problemet. Jeg behøver sikkert ikke at gå i detaljer, men vil gerne kort rekapitulere synspunkterne derhen, at vi ikke tror på, at der kan skabes en fredelig løsning på apartheidproblemet, hvis udviklingen får lov til at fortsætte, som den hidtil er foregået. Hvis der ikke foretages noget i Sydafrika, må vi regne med med sikkerhed at

havne i den store katastrofe, hvor et blodbad af uanet størrelse kan blive resultatet. Derudover må man frygte, at det ikke vil være muligt at begrænse virkningerne af et sådant blodbad i Sydafrika til Sydafrika alene, men at der er en nærliggende risiko for, at virkningerne breder sig ud over Afrika, og hvis de afrikanske lande derved kommer til at stå i brand, tror jeg ikke, nogen tør benægte, at perspektivet for den internationale fred kan komme til at se meget bedrøveligt ud. Ud fra den betragtning at det altså er nødvendigt at prøve at formulere en anden politik end den, der hidtil har været formuleret, gik vi ind i overvejelserne.

Vor overvejelse var den, at hvis man skal gøre sig håb om, at det hvide mindretal, der i øjeblikket har magten i Sydafrika, uden voldsanvendelse, uden blodsudgydelse, uden kamphandlinger skal affinde sig med, at magten overgår til det flertal, der findes i Sydafrika, et flertal af negre — desuden findes der indere — hvis det skal være muligt ad fredelig vej, må man nødvendigvis give dette hvide mindretal såvel som alle andre borgere i Sydafrika en garanti for, at de også under det ny styre kan komme til at leve i fred, i sikkerhed og i frihed. Derfor er det nødvendigt, hvis man overhovedet vil åbne muligheden for, at en anden vej i Sydafrika kan skabes, da at overveje: på hvilken måde kan man skabe en sådan sikkerhed i den overgangsperiode, der utvivlsomt må til, fra de hvides nuværende magt til overførelsen af denne magt til befolkningens flertal? Vi mener, at her kommer et ansvar ind både for de afrikanske lande, et ansvar for Sydafrikas store handelspartnere, og for FN og hermed for alle medlemslande inden for FN. Dette er efter vor opfattelse simpelt hen et problem, vi ikke har lov til at lægge fra os og sige: dette kommer os ikke ved.

Vi fandt derfor, at i stedet for at gå videre ad den ensidige pressions vej — som vi hidtil har spadseret ad, og hvor man har lagt større og større tryk på Sydafrika —